

فضیلت تاریخ دانی

دکتر عبدالرسول خیراندیش

منزلت تاریخ در میان دیگر علوم همواره مورد توجه اهل نظر بوده است. آگوست کنت، متفکر فرانسوی، تاریخ را علمی مرکب و دارای مرتبه‌ای بالا در میان علوم می‌دانست. شوپنهاور به سبب وجود طبقه‌بندی تریبی (زمانی)، آن را دانشی عالی می‌خواند. مسعودی، مورخ مسلمان، تاریخ را موجب آگاهی و احاطه (التنبیه و الاشراف) خواندگانش تلقی می‌کرد و شرف‌الدین علی یزدی آن را دانشی شریف می‌نامید. به همین نحو اگر به آرای متفکران مراجعه شود، تأکید فراوان آنان بر منزلت و فضیلت تاریخ دانی و تاریخ خوانی را بسیار می‌توان مشاهده کرد.

گذشتگان ما نیز اطلاع از تاریخ را از لوازم تربیت و فرهنگ‌پذیری و در همان حال، از مقدمات و اسباب بزرگی و کسب سروری می‌دانستند. همچنین اطلاع از تاریخ را فضیلتی می‌دانستند که در بهره‌مندی از آن، تربیت و رفعت درجات حاصل می‌شود. این همه را نمی‌توان از گذشته‌پرستی یک جامعه سنت‌گرا دانست. زیرا در جوامع مدرن نیز به همین نحو بر اهمیت فراوان دانش تاریخ در شکل‌گیری فرهنگ، دارا شدن تربیت و اجتماعی شدن افراد جامعه تأکید کرده‌اند. بدین دلیل، معلمی تاریخ مسئولیت و موقعیت ارزشمندی است. دانش آموزی هم که تاریخ را فرامی‌گیرد، به نوبه و درجه خود دارای ارزشمندی به‌شمار می‌آید. زیرا دانش تاریخ حاصل اخبار انسان‌های بزرگ، تأکید بر فضیلت‌ها و نکوهش بی‌دانشی و فرومایگی، علل عظمت و زوال ملت‌ها و تمدن‌ها، دلایل شکست‌ها و پیروزی‌ها، رمز پیشرفت و عقب‌ماندگی جامعه‌ها و به‌طور کلی، مباحثی است که به‌طور کلان به جامعه و انسان از ورای امور مادی و ملموس و گذرا می‌نگرد.

این همه نشان می‌دهد که در فراهم آوردن محتوای هر برنامه آموزشی تاریخ و سپس ارزیابی دستاوردهای آن، لازم است این معیار را در نظر گرفت که آیا به‌سوی تکریم فضائل رفته است؟ آیا شوق بزرگ‌منشی و بلندهمتی را در فراگیرندگان برانگیخته است؟ آیا احساس غرور، عزت‌نفس و خودباوری را موجب شده است؟... اگر چنین باشد می‌توان امیدوار بود که نه تنها مدرسان و محققانی برای درس تاریخ تربیت کرده‌ایم، بلکه در امور علمی، صنعتی، اقتصادی، مدیریتی و نظایر آن‌ها نیز انسان‌هایی شایسته و موفق را آماده خدمت به جامعه ساخته‌ایم.

در روزی نهایت سعود آنرا برافراشت و مجلس را با انواع تجملات باراستند و بول کوزان از ایندیده داشته مبارکی و طالع سعید بر تخت بنیاد
 و مندگان مکاری نشن و هوانن و همزادگان و امار که حاضر بودند و تمام ارکان دولت و اعیان حضرت و بول که در حکام اطراف که جمع گشته نارت
 رسولین بندید رسانید و اندر

